Van: XR Arnhem - PS&V
Verzonden: dinsdag 1 oktober 2024
Onderwerp: Plan gezonde leefomgeving

Geachte raadsleden,
We hebben als Extinction Rebellion (XR) Arnhem kennisgenomen van het ‘Plan Gezonde Leefomgeving’ en moeten constateren dat dit plan niet of nauwelijks rekenschap geeft van de klimaat- en ecologische crisis waar we middenin zitten. Er is sprake van een noodsituatie die elders - en vooral in het Globale Zuiden - nu al dood en verderf zaait, en uiteindelijk ook de inwoners van Arnhem raakt. Naast het feit dat alles op alles gezet moet worden om de ergste gevolgen van de klimaat- en ecologische crisis te voorkomen - iets waar de gemeente Arnhem tot op heden enorme steken laat vallen - vormt de klimaat- en ecologische crisis een groeiende bedreiging voor onze leefomgeving en de volksgezondheid. Ook in Arnhem.
De veranderingen in klimaatpatronen, zoals stijgende temperaturen, toegenomen frequentie van extreme weersomstandigheden en verlies van biodiversiteit, hebben directe en indirecte gevolgen voor de leefomgeving en de gezondheid van de mens. Deze effecten variëren van acute fysieke schade door extreme weersomstandigheden tot langdurige chronische ziekten veroorzaakt door een verslechterde leefomgeving en financiële problemen door mislukte oogsten.
De opwarming van de aarde leidt tot een toename van extreme weersomstandigheden, zoals hittegolven, overstromingen, orkanen en droogtes. Kantelpunten in de aardsystemen kunnen daarbij tot versnelling en onverwachte uitkomsten leiden. Zo is er bijvoorbeeld sprake van een toenemend risico op het plotseling stilvallen van de Atlantische Meridionale Omloop Circulatie (AMOC), wat in West-Europa tot zeer koude winters kan leiden.
Hittegolven zijn inmiddels gangbaar - ook in Europa - en leiden tot een toenemend aantal sterfgevallen, vooral onder kwetsbare bevolkingsgroepen zoals ouderen, kinderen en mensen met chronische ziekten. Verminderen van hittestress is een thema in het ‘Plan Gezonde Leefomgeving’, maar valt tegelijkertijd in de categorie ‘symptoombestrijding’. Daar waar veel burgers in Arnhem écht leiderschap verwachten van de gemeente op het gebied van het mitigeren van de ergste gevolgen van de klimaat- en ecologische crisis.
Aangezien de gemeente Arnhem - tegen het advies van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat in - gaat bouwen in de uiterwaarden van de Nederrijn, moet ook meer en meer rekening gehouden worden met toekomstige overstromingen die schade, letsel, mogelijke verdrinking en infectieziekten kunnen veroorzaken.
Extreme regenval is op dit moment al een acuut risico, zoals we deze zomer onder meer op grote schaal in Centraal- en Zuid Europa zagen. Maar ook in in Enschede, waar rioolwater forse schade heeft aangericht in woningen. Al deze huizen zijn onbewoonbaar verklaard, omdat bacteriën en schimmels uit het rioolwater directe risico's opleveren voor de gezondheid. Een dergelijke situatie kan zich nu ook al voordoen in Arnhem.
Droogte leidt daarnaast onder meer tot schade voor de natuur en stadsparken, drinkwatertekorten, toenemende risico’s op grootschalige natuurbranden, verzakkingen van woningen en ook problemen met woonboten die droog komen te liggen.
Veranderingen in klimaatpatronen beïnvloeden ook de verspreiding van vectoren zoals muggen, die ziektes zoals malaria, dengue en Zika-virus overbrengen. Warmer weer en veranderende neerslagpatronen creëren nieuwe broedplaatsen voor deze vectoren, waardoor hun bereik en de seizoensgebondenheid van de ziekten uitbreiden. Ook dit is iets waar de gemeente Arnhem rekening mee moet houden in haar plannen voor een gezonde leefomgeving.
Luchtverontreiniging krijgt aandacht in het ‘Plan Gezonde Leefomgeving’, maar ook hier spreekt (te) weinig urgentie uit. Terwijl blootstelling aan luchtverontreiniging geassocieerd wordt met een verhoogd

risico op vroegtijdig overlijden en dit effect wordt verergerd door hogere temperaturen, waar we in toenemende mate mee te maken hebben. Met betrekking tot het onderwerp luchtkwaliteit willen we met klem aandacht vragen voor de situatie bij de biomassacentrale van Veolia, die jaar in jaar uit veel te veel ammoniak en fijnstof uitstoot en daarmee een directe bedreiging voor de volksgezondheid vormt. Het is zaak dat de gemeente Arnhem in deze casus alles uit de kast haalt om hier op hele korte termijn een einde aan te maken en zich hier publiekelijk ook heel duidelijk over uitspreekt (inclusief richting het Rijk, dat jaarlijks EUR 6 mln aan subsidie verleent aan een partij die handelt in strijd met de subsidievoorwaarden). De gemeente heeft hier overduidelijk een zorgplicht naar haar bewoners toe en verzaakt deze. Dit is echt onbestaanbaar!
Een gezonde leefomgeving gaat in brede zin ook over gezond kunnen eten en drinken én kunnen bewegen en sporten in de buurt, maar gegeven de afbakening van het ‘Plan Gezonde Leefomgeving’ vallen deze buiten de scope. Toch willen we deze thema’s alsnog kort voor het voetlicht brengen, temeer veranderingen in temperatuur, neerslagpatronen en de frequentie van extreme weersomstandigheden echt een impact gaan hebben op de beschikbaarheid van voedsel en de prijzen ervan, en ook dit iets is wat de gemeente op het netvlies moet hebben en aandacht voor moet vragen. Het kunnen bewegen en sporten in een groene omgeving is ook cruciaal, zowel fysiek als mentaal. Dit mentale aspect is ook een aandachtspunt, omdat we weten dat de klimaat- en ecologische crisis naast fysieke gezondheidsproblemen ook aanzienlijke psychologische gevolgen zal hebben. Uit studies blijkt dat de frequentie en intensiteit van deze geestelijke gezondheidsproblemen toenemen naarmate de klimaatgerelateerde gebeurtenissen vaker voorkomen.
Kortom, de klimaat- en ecologische crisis heeft verstrekkende gevolgen op de leefomgeving, variërend van directe fysieke schade door extreme weersomstandigheden tot langdurige effecten op ademhalingsziekten, infectieziekten, voeding en geestelijke gezondheid. Het is dan ook van cruciaal belang om hier als gemeente tegen in actie te komen. Niet door middel van symptoombestrijding, maar door de kern van het probleem aan te pakken. Kom in actie: de crisis is nu!
Met liefde en woede,

XR Arnhem